

Vergaderjaar 2023–2024

27 924

Pachtbeleid

Nr. 86

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR NATUUR EN STIKSTOF

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 februari 2024

Naar aanleiding van uw verzoek, namens de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, een reactie te ontvangen op het bericht dat Staatsbosbeheer langdurige pachtrelaties openbreekt (Telegraaf, 13 december 2023, «Nieuwe klap voor boeren: grond onder hun voeten vandaan»), doe ik u bij deze mijn reactie toekomen.

Staatsbosbeheer geeft (natuur)gronden in gebruik aan agrarische ondernemers door middel van verpachting. Als overheidsorganisatie mag Staatsbosbeheer sinds het Didam-arrest niet langer gronden onderhands in gebruik geven aan pachters. Staatsbosbeheer geeft ongeveer 40.000 ha van haar areaal uit in geliberaliseerde pacht (< 6 jaar volgens titel 7.5 artikel 397 lid 1 van het BW). Dit betreft circa 3.000 pachters. Deze pachters maken deel uit van verschillende agrarische sectoren, zoals biologische boeren en landschapsboeren. De pachtovereenkomsten eindigen niet allemaal tegelijk, jaarlijks ongeveer 500 tot 600.

Ik kan mij goed voorstellen dat betrokken pachters/agrariërs geschrokken zijn van dit bericht, ook gelet op de bredere onzekerheid die er leeft in de sector. Staatsbosbeheer is echter gehouden om gevolg te geven aan het Didam-arrest. Staatsbosbeheer wil dat doen op een manier waarop pachters die bijdragen aan doelen die bijdragen aan duurzaamheid en natuur optimaal de ruimte geeft. Ik zal dat hieronder nader toelichten.

Het gaat in deze kwestie dus om pachtovereenkomsten die na een looptijd van maximaal 6 jaar definitief eindigen en dus niet (stilzwijgend) verlengd kunnen worden. Pachters kregen voorheen na het verlopen van de overeengekomen pachttermijn veelal onderhands een nieuwe pachtovereenkomst aangeboden. Na het Didam-arrest was ook Staatsbosbeheer genoodzaakt deze werkwijze te herzien, wat heeft geresulteerd in een nieuwe, openbare pachtprocedure. Deze procedure is in september 2023 vastgesteld door Staatsbosbeheer, waarna pachters hierover per brief zijn geïnformeerd. Wanneer Staatsbosbeheer in de periode voorafgaand aan de brief gesprekken voerde met pachters, is aandacht gevraagd voor de

aankomende wijziging. Zulke gesprekken konden echter niet met alle pachters plaatsvinden, gelet op de grote hoeveelheid pachters en de beperkte tijd die beschikbaar was. De formele kennisgeving met de pachter-specifieke informatie wat dit voor hun eigen contractsituatie zou betekenen, was pas mogelijk na de vaststelling van de nieuwe pachtprocedure in september. Daarnaast zijn ook stakeholders, als LTO Nederland en provincies, geïnformeerd.

Staatsbosbeheer heeft de afgelopen jaren ingezet op duurzame ingebruikgeving (DIG) van zijn gronden. De basis voor de kwaliteit van de ingebruikgeving wordt gevormd door de voorwaarden in de pachtovereenkomst, waarbij natuurdoelen in stand worden gehouden. Staatsbosbeheer zoekt naar intrinsiek gemotiveerde pachters die de natuurgronden in gebruik willen nemen en daar zijn toelatings- en vergelijkingscriteria (de zogenaamde inschrijfvoorwaarden en gunningscriteria) voor opgesteld. De criteria zijn objectief, toetsbaar en redelijk, zoals ervaring hebben met het in gebruik hebben van natuurgrond/agrarische gronden met natuurdoelen, keurmerken zoals SKAL, het hebben van een GLB brons-, zilver- of goud-label en de nabijheid van het bedrijf van de inschrijvende partij tot de pachtgrond. Met de gestelde criteria beoogt Staatsbosbeheer niet alleen te selecteren op prijs, maar ook een pachter te selecteren die ervaring en kennis heeft van het gebruik van natuurgronden.

Bij het beoordelen van inschrijvingen op pachtpercelen maakt Staatsbosbeheer geen afweging tussen agrarische sectoren, maar wordt enkel geselecteerd op duurzaamheid, kwaliteit en prijs. Dit moet samen met de voorwaarden in het pachtcontract leiden tot het vinden van een pachter die in staat is op een optimale manier het in pacht uit te geven perceel te gebruiken, om de door de provincie gestelde natuurdoelen in stand te houden. De eerste resultaten van inschrijvingen volgens het nieuwe pachtproces laten zien dat niet één sector wordt bevoordeeld.

Staatsbosbeheer werkt samen met pachters die een duurzame bedrijfsvoering nastreven. Dit is meegenomen bij de inschrijfvoorwaarden en gunningscriteria. Met het voor pacht ter beschikking stellen van gronden en de specifiek daarvoor geldende pachtvoorwaarden biedt Staatsbosbeheer mogelijkheden voor meer natuurinclusieve bedrijfsvoering door boeren. Het voortbestaan van boeren en het scherper sturen op natuurdoelen gaan in die zin hand in hand. Staatsbosbeheer heeft echter geen taak om sectoren of specifieke, individuele boerenbedrijven te faciliteren – hetgeen bovendien in strijd zou zijn met het Didam-arrest.

Alle pachters van Staatsbosbeheer hebben de mogelijkheid om mee te dingen naar pachtgrond, niet alleen hun huidige pachtgrond, maar ook pachtgrond elders. Er wordt geen afweging gemaakt tussen individuele agrarische ondernemers of agrarische sectoren. Er wordt geselecteerd op duurzaamheid, kwaliteit en prijs.

De Minister voor Natuur en Stikstof,
Ch. van der Wal-Zeggelink